

STRATEGIPLAN FOR

Universitetets naturhistoriske museer og botaniske hage (UNM)

2003 – 2008

<http://www.nhm.uio.no>

Vedtatt av styret 17. juni 2003

Visjon

Universitetets naturhistoriske museer og botaniske hage skal være et kompetanse- og dokumentasjonscenter av høy internasjonal standard, og med samlinger, forskning, undervisning og formidling innen biologi og geologi.

Innledning

Universitetsmuseene på Tøyen har en historie som løper tilbake til 1812, da kong Frederik 6. ga gården Tøyen som gave til Norges nye universitet. Botanisk hage ble opprettet allerede i 1814, mens Zoologisk, Geologisk, Paleontologisk og Botanisk museum først ble flyttet til Tøyen rundt hundre år senere. Etter vedtak i det akademiske kollegium ble alle enhetene på Tøyen i 1999 slått sammen til én institusjon – Universitetets naturhistoriske museer og botaniske hage (UNM).

Museets styre består av representanter for de ansatte og studenter, Matematisk-naturvitenskapelig fakultet ved Universitetet i Oslo samt én ekstern representant, oppnevnt av styret ved Universitetet i Oslo. Den faglige og administrative ledelse ivaretas av en åremålstilsatt museumsdirektør som rapporterer til styret og universitetsdirektøren. Museet er organisert i en sentral administrativ enhet og 7 seksjoner: Seksjon for botanikk, Seksjon Botanisk hage, Seksjon for geologi, Seksjon for zoologi, Seksjon for utadrettet virksomhet, Seksjon for konserverings- og forskningsteknikk og Seksjon for ekstern finansiert virksomhet. Sammen med direktøren og underdirektøren utgjør seksjonslederne museets ledergruppe.

Naturhistoriske samlinger inneholder dokumentasjonen av jordas naturmangfold, av uvurderlig betydning både for forvaltning og ressursutnyttelse. De fire universitetsmuseene i Norge forvalter ca. 99 % av landets totale naturhistoriske samlinger, med oversikt over hva nasjonen eier av mineraler, bergarter, fossiler, plante- og dyrearter. Samlingene ved UNM er bygget opp gjennom mer enn 200 år, teller ca. 7 millioner objekter, og utgjør ryggraden i dokumentasjonen av landets bio- og geomangfold med mer enn 60 % av slike samlinger i Norge. I samlingene finnes verdifull dokumentasjon også fra Arktis, Antarktis og et utall objekter fra andre deler av verden. Botanisk hage har en internasjonal plantesamling med ca. 7000 levende plantearter med dokumentasjon av opphav, noe som bl.a. representerer en meget verdifull genbank. Samlingene er underlagt internasjonale regler om forvaltning og kuratering av typematerialer. Museet er også forpliktet i forhold til en rekke internasjonale konvensjoner, eksempelvis Riokonvensjonen om biologisk mangfold (1992) og Bernkonvensjonen vedrørende vern av ville europeiske planter og dyr og deres naturlige leveområder, ETS (1979).

De naturhistoriske samlinger ved universitets- og nasjonalmuseer verden over inneholder grunnlaget for all navnsetting og klassifikasjon av plante- og dyrearter, mineraler og bergarter. For å kunne forstå jordas biologiske og geologiske mangfold må naturobjektene først kunne identifiseres. Museenes samlinger og stab besitter og videreutvikler kompetanse om dette. Fordi naturen i økende omfang og hastighet endres av menneskets aktiviteter, blir museenes kompetanse og den informasjonen de inneholder stadig viktigere. Museenes viktigste samfunnsoppgave er at relevant kunnskap om naturmangfoldet blir dokumentert og gjort tilgjengelig for samfunnet; både for beslutningstakere, forvaltning og den naturinteresserte allmennhet.

Museumssamlingene

Hovedmål

UMN skal være et nasjonalt hovedsenter for objektdokumentasjon av biologi og geologi i tid og rom.

Delmål 1

Forvaltning og utbygging av samlingene skal ha faglig basis i den vitenskapelige utviklingen i systematisk biologi og geologi.

Delmål 2

Konservering og forvaltning skal skje etter metoder som sikrer samlingene og deres forskningsverdi for ettertida i tråd med internasjonale konvensjoner.

Delmål 3

Samlingene skal tjene både forskere, amatører og kunnskapssøkere, og kunnskap og opplysninger skal være lett tilgjengelige for fagfolk og publikum.

Tiltak:

- *Gjennomføre REVITA-prosjektet og sikre best mulige oppbevaringsforhold i eksisterende lokaler.*
- *Videreutvikle sammenhengen mellom kompetansen ved samlingene og den vitenskapelige aktiviteten for øvrig.*
- *Konkretisere planene for UNMs egen innsamlingsaktivitet.*
- *Sikre at materiale fra biologiske og geologisk forskningsprosjekter deponeres i museets samlinger.*
- *Øke tilgjengeligheten på museets samlingsdata ved å legge ut søkbare kataloger på Internet.*
- *Arbeide for at UNM får en sentral rolle i forbindelse med nye museale oppgaver (eksempelvis miljøprøvebank, artsdatabank).*
- *Videreutvikle kontakten med det nasjonale og internasjonale nettverk av vitenskapelige museer.*

Botanisk hage

Hovedmål

Botanisk hage skal ha levende planter i dokumenterte samlinger, målrettet oppbygget og vedlikeholdt for bruk i forskning og undervisning.

Delmål 1

Samlingene skal gi et bredt grunnlag for forskning i systematisk botanikk og undervisning i fylogeni, evolusjon, biogeografi, reproduksjonsbiologi og økonomisk botanikk.

Delmål 2

Botanisk hage skal engasjere seg aktivt i ex situ bevaring av truede arter og kultivarer av blomsterplanter.

Tiltak:

- *Delta aktivt i arbeidet med å dokumentere og bevare kultivarer av hageplanter av historisk interesse.*
- *Utvikle en genbank for materiale av utryddingstruede ville planter i Norge.*
- *Tilrettelegge formidling av botanikk og hagebruk for et allment publikum.*
- *Arrangere spesialutstillinger og kurs om tema knyttet til hagebruk og økonomisk viktige planter.*
- *Videreutvikle kontakten med nasjonale og internasjonale nettverk av botaniske hager.*

Formidling

Hovedmål

UNM skal være landets fremste samlingsbaserte formidler av naturhistorisk kunnskap. Formidlingen skal øke interessen og forståelsen for naturhistorie, og fremme forståelsen for sammenhenger mellom menneskelig aktivitet og natur.

Delmål 1

UNM skal drive formidling på internasjonalt nivå som kombinerer egne muligheter med moderne metoder og tendenser fra internasjonalt formidlingsarbeid. Dagsaktuelle tema skal søkes belyst.

Delmål 2

Gjennom formidlingsvirksomheten skal UNM gi et tilbud til naturinteresserte med varierende alder og kunnskapsforutsetninger, og med en særlig innsats for å styrke rekrutteringen til realfagene.

Delmål 3

UNM skal være en nasjonal severdighet og ha et høyt besøkstall

Tiltak:

- *Bygge opp et serviceapparat med informasjons- og svartjeneste for publikum, skole, presse, media, politikere og andre.*
- *Markere seg som en uredd og selvstendig samfunnsaktør ved å ta opp aktuelle tema i media, utstillinger og på Internet.*
- *Produsere og formidle utstillinger på høyt internasjonalt nivå.*
- *Utnytte Botanisk hages potensial som arena for museets virksomhet.*
- *Søke et større publikum gjennom å ta i bruk nye formidlingsarenaer der folk ferdes, for eksempel kjøpesentre, trafikkknutepunkt, parker og liknende.*
- *Bygge ut undervisningstilbud rettet mot skolen.*
- *Utvikle formidlingsprosjekter med MNF, universitetets institutter og andre samarbeidspartnere.*

Forskning

Hovedmål.

UNM skal ha et aktivt og sterkt forskningsmiljø som holder høy internasjonal standard og god produktivitet.

Delmål 1

Forskningsaktivitetene ved UNM skal optimalisere forholdet mellom konsentrasjon på utvalgte områder og forskning initiert av enkeltforskere, og skal ha et spesielt blikk for utnyttelse av den tverrfagligheten UNM representerer.

Delmål 2

Forskere ved UNM skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid.

Tiltak:

- *Samle hovedtyngden av forskningen i biologi om systematikk og dermed styrke tilknytningen til samlingene.*
- *Utforme et tverrfaglig forskningsprosjekt med utgangspunkt i Oslofeltets geologi og sen-prekambrium.*
- *Styrke forskning innen norske georessurser/mineraler.*
- *Stimulere deltakelse i større strategiske satsninger innenfor nasjonale og internasjonale forskningsprogrammer (f.eks. EU-prosjekter).*
- *Knytte til oss og utveksle sentrale fagpersoner fra andre institusjoner, eksempelvis i bistillinger.*

Oppdragsforskning og eksterntfinansiert forskning

Med eksternt finansiert forskning menes her forskning som er initiert fra og knyttet til UNMs egen forskningsstrategi, men hvor finansieringen i større eller mindre grad er hentet utenfra. Oppdragsforskning er eksternt finansiert forskning som er eksternt initiert og ikke forankret i UNMs forskningssatsing.

Hovedmål:

UNM skal styrke den eksterne finansieringen av sin forskning

Delmål 1

UNM skal ha en aktiv rolle overfor kilder til eksternt forskningsfinansiering.

Delmål 2

Oppdragsforskning ved UNM bør vurderes organisert i randsonen.

Tiltak

- *Kartlegge aktuelle finansieringskilder og utarbeide finansieringsprogram som del av forskningsprosjekter.*
- *Eksisterende oppdragsforskning skal vurderes når den pågående analysen av denne virksomheten er slutført.*

Undervisning

Hovedmål

UNM skal ha en sentral og ledende nasjonal rolle i undervisning i mangfoldsrelatert biologi og geologi i tid og rom.

Delmål 1

UNM skal utforme sin undervisningsprofil i samspill med faginstuttene ved Universitetet i Oslo, og være representert i de organer som har ansvar for undervisning i nær tilknytning til UNMs fagområder.

Delmål 2

UNM skal øke rekrutteringen av studenter på master- og doktorgradsnivå.

Delmål 3

UNM skal være et attraktivt studiested og legge til rette for et godt studentmiljø.

Tiltak:

- *Utvikle undervisningskoordinerende og -styrende funksjoner ved UNM*
- *Avklare det finansielle grunnlaget for master- og doktorgradsstudenter ved UNM*
- *Gi doktor- og mastergradsstudenter ved UNM gode rammevilkår.*
- *Gjennom finansiering av et 4. år for NFR-stipendiater gi stipendiatene en bred erfaring fra samlings-, undervisnings- og utadrettet virksomhet.*

Ledelse og administrasjon

Hovedmål

UNMs administrasjon skal være effektiv, målrettet og orientert mot å yte service innad så vel som utad, slik at den binder organisasjonen sammen og bidrar til en felles identitetsfølelse.

Delmål 1

UNMs ledelse skal forholde seg strategisk til politiske signaler og aktivt profilere organisasjonen utad.

Delmål 2

UNM skal være aktiv deltaker i strategiske og faglige nettverk.

Delmål 3

Administrasjonen skal fremme god kommunikasjon i organisasjonen, og ansvarliggjøre ledergruppen gjennom aktiv delegering til seksjonsledere og fagmiljøer.

Delmål 4

UNMs finansielle grunnlag og budsjettstyring skal styrkes.

Tiltak:

- *Skape tydelige administrative rutiner og organisasjonslinjer, og sørge for at disse er kjent for de ansatte.*
- *Gjennom- og videreføre påbegynt organisasjonsutvikling innenfor rammen av kontinuerlige organisasjonsutviklende tiltak.*
- *Bruke budsjettet aktivt som styrings- og stimuleringsmiddel og gjennomføre klare, enkle og samordnende rutiner for budsjettering og rapportering.*
- *Utvikle delstrategi sammen med seksjonene for å bedre egeninntektene, herunder sponsorinntekter.*
- *Nytt og publikumsvennlig navn og egen designprofil. Utvikle en informasjonsstrategi og utarbeide markedsføringsplan.*
- *Utvikle egen IKT-plan.*

Personalpolitikk

Hovedmål

Personalpolitikken skal ta utgangspunkt i at UNM er en kunnskapsorganisasjon og medarbeiderne dens fremste ressurs. Personalpolitikken skal stimulere alle medarbeidere til innsats for å nå organisasjonens mål.

Delmål 1

UNM skal drive en aktiv og fremtidsrettet personalforvaltning og utvikle og styrke den enkeltes kompetanse til beste for hele organisasjonen

Delmål 2

UNM skal drive en planmessig rekruttering for å oppfylle målene i strategisk plan og for styrke kjerneaktivitetene

Tiltak:

- *Utarbeide rekrutteringsplan.*
- *Utvikle systemer for og drive aktiv personalplanlegging.*
- *Lage introduksjonsprogram for nyansatte.*
- *Utvikle egen HMS-plan og drive et aktivt og forebyggende HMS-arbeid.*

Bygningsmessige forhold

Mål.

UNMs bygningsmasse skal sikre de ansatte gode fysiske arbeidsbetingelser, de vitenskapelige samlingene forskriftsmessige oppbevaringsbetingelser og utviklingsmuligheter, moderne og hensiktsmessige utstillingsarealer og publikum nødvendige servicefasiliteter. Tøyen som helhet skal framstå på en måte som er Universitetet verdig.

Delmål 1

Realisere utstillingsveksthuset ”Botanisk opplevelsessenter”.

Delmål 2

Realisere det planlagte tverrbygget mellom Zoologisk og Geologisk museum.

Delmål 3

Styrke løpende vedlikehold og oppgradering av eksisterende bygningsmasse

Delmål 4

Rehabiliter Tøyen hovedgård

Tiltak:

- *Oppprioritere arbeidet med finansiering av veksthuset i samarbeid med UiO.*
- *Skape forståelse ved UiO om behovet for oppgradering av eksisterende bygningsmasse og nødvendigheten av et tverrbygg.*
- *Bidra aktivt til rehabilitering av Tøyen hovedgård og tilrettelegging av denne til fortsatt bruk for UNM.*
- *Etablere felles museumsbutikk samlokalisert med publikumsmottak, billettsalg og kafé.*